

Bijdrage internetconsultatie Hoonbeeck College over concept wetsvoorstel macrodoelmatigheid

Het wetsvoorstel beoogt voorwaarden te scheppen om een doelmatiger opleidingsaanbod in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) te realiseren. De speerpunten hierbij zijn het arbeidsmarktsucces van de opleidingen en een adequate afstemming van het aanbod in de regio.

Arbeidsmarktsucces is een relevant gegeven. Het is niet de bedoeling van het onderwijs om op te leiden voor werkloosheid. Tegelijk moet worden vastgesteld dat de arbeidsmarkt soms sterk in beweging is. Gegevens over arbeidsmarktsucces hebben daarom een relatieve waarde. In de toelichting op het wetsvoorstel wordt ook aandacht besteed aan die relatieve betekenis. Ingrijpen kan slechts aan de orde zijn als het arbeidsmarktsucces over meerdere jaren aantoonbaar slecht is. Hoewel er oog is voor de relatieve waarde van gegevens over arbeidsmarktsucces, is de vraag gerechtvaardigd of deze relativering ook gemaakt zal worden bij de beoordeling van deze gegevens door de doelgroep. Het gevaar is aanwezig dat de gegevens over arbeidsmarktsucces een sterk sturend effect zullen hebben, terwijl dat in bepaalde gevallen met het oog op de toekomstige arbeidsmarkt helemaal niet gewenst is. De forse inzet op arbeidsmarktsucces behoeft in het licht van mogelijke onbedoelde effecten een nadere afweging. Overigens kan de kwaliteit van de opleiding het arbeidsmarktsucces positief beïnvloeden.

Het begrip doelmatigheid blijft als zodanig enigszins in de lucht hangen. Wanneer is er sprake van een ondoelmatig aanbod? En wie bepaalt dat? Het is in ieder geval onterecht om daarvoor harde criteria te hanteren, zoals het aantal van 18 deelnemers. De mate van doelmatigheid van een opleiding is van veel meer factoren afhankelijk dan van het enkele gegeven van het aantal deelnemers. De opmerking in de memorie van toelichting dat kleine opleidingen kwetsbaar zijn voor kwaliteitsproblemen en duur in de bedrijfsvoering gaat voor veel kleinere ROC's en vakinstellingen niet op. Voorkomen moet worden dat eenzijdige generieke criteria bepalend gaan worden voor het oordeel van het al of niet doelmatig zijn van een opleiding. Uitgangspunt is dat instelling binnen de wettelijke kaders hun eigen opleidingsaanbod mogen vormgeven.

Ten aanzien van de doelmatige verdeling van het opleidingsaanbod in de regio wordt gesteld dat er sprake moet zijn van doelmatigheid, gelet op de spreiding en de mate van verscheidenheid van de voorzieningen in het beroepsonderwijs. Het begrip verscheidenheid wordt niet verder uitgewerkt. Het is van belang hierbij niet alleen te letten op verscheidenheid in opleidingen, maar ook op verscheidenheid in levensbeschouwelijke en onderwijskundige visie van de instellingen. Het is van belang om de eigenheid van de instellingen voluit mee te wegen. Studenten (en ouders) kiezen soms juist vanuit dit perspectief voor een bepaalde, kwalitatief goed aangeschreven opleiding.

In het concept wetsvoorstel wordt uitgegaan van afstemming op regionaal niveau. De regio waarin instellingen werkzaam zijn en van waaruit opleidingen worden gevoed overstijgen echter vaak de vastgestelde arbeidsmarktregio's. Nu kan er uiteraard overleg worden gevoerd in meerdere regio's. Maar er zijn ook landelijk werkende instellingen (bijvoorbeeld de instellingen die bij de invoering van de WEB werden aangeduid als richtingsunieke instellingen). Het is voor zulke instellingen (waaronder ook vakinstellingen) onwerkbaar om structureel overleg te voeren binnen alle arbeidsmarktregio's van waaruit zij studenten hebben. Het ligt voor de hand dat deze instellingen aanhaken als dat gezien hun positie van substantieel belang is.

Er wordt momenteel gewerkt aan een studiebijsluiter die als standaard voor het onderwijsveld kan dienen. Als deze studiebijsluiter als standaard in de MBO-sector wordt ingevoerd, is de vraag wat het adviesrecht van de deelnemersraad over de informatievoorziening inzake arbeidsmarktperspectief en kwaliteit nog precies inhoudt. Het lijkt er op dat het adviesrecht dan alleen nog gaat over de manier waarop daarover vanuit de instelling wordt gecommuniceerd.

Als het zover komt dat de minister een waarschuwing geeft dan is er sprake van een termijn van ten minste drie maanden waarbinnen aan de waarschuwing gevolg moet worden gegeven. Gezien de bepaling dat bijvoorbeeld over nieuwe opleidingen al een half jaar voor de start (per 1 februari) gecommuniceerd moet worden lijkt de gekozen minimale termijn disproportioneel. Zaken rondom doelmatigheid zijn doorgaans niet op korte termijn te regelen en vragen daarom meer tijd. Een minimale termijn van zes maanden is realistischer.